

VANDAAAR

4E JAARGANG, NUMMER 3 SEPTEMBER 2010 | MAGAZINE OVER HET WERK VAN KERK IN ACTIE EN ICCO

➤ Europese prijs voor IDO

Interactief met
Bangladesh

Het wonder van 15 cent

**Kerk
in Actie**

 Protestantse
Kerk

Zegenbede

De Heer onze God,
Hij zegene jullie:
Hij laat jullie voeten dansen
en geeft kracht aan jullie armen.
Hij vervult jullie hart met tederheid
en jullie ogen met lach;
De Heer onze God,
Hij vult jullie oren met muziek
en jullie neus met lekkere geuren;
Hij vult jullie mond met gejuich

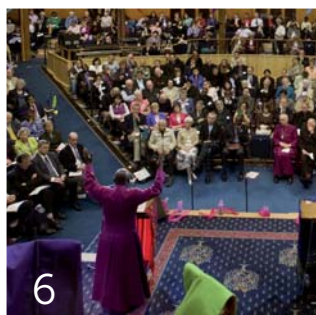
en jullie ziel met blijdschap.
Hij schenkt jullie steeds opnieuw
de genade van de stilte:
en het vertrouwen op een mooie
toekomst.
De Heer, onze God,
Hij geeft ons allen de kracht
om in onze wereld
geloof, hoop en liefde
een gezicht te geven.

De Heer zegene ons:
de Vader, de Zoon en de Heilige
Geest.
Amen.

Zegenbede uit Zuid-Afrika
Bron: Missie-Zendingskalender 2011

Foto: De levensweg; cover
Missie-Zendingskalender 2011
© Tony Nwachukwu

Inhoud

›
Binnenland
Interkerkelijk Diaconaal Overleg in Lelystad ontvangt Europese prijs

◀
Interactief
Flevoland interactief met Bangladesh

›
Fondsenwerving
Het wonder van 15 cent

04 Binnenland

06 Zending

08 Together

10 Interactief

11 Missie-Zendingskalender

12 Berichten

13 Berichten / Column

14 Fondsenwerving

15 Standplaats

Colofon

VANDAAR, 4E JAARGANG, 2010, NO. 3

Vandaar biedt informatie aan gevers over het werk van Kerk in Actie en ICCO en legt verantwoording af over de besteding van de gelden voor projecten. Het magazine verschijnt 4 x per jaar en wordt gratis toegezonden aan hen die het werk van Kerk in Actie financieel ondersteunen.

KERK IN ACTIE EXPRESS

Wilt u op de hoogte blijven van het werk dat we met uw steun kunnen doen? Geef u dan op voor de maandelijkse e-mail-nieuwsbrief Kerk in Actie Express via www.kerkinactie.nl/express.

UITGEVER

Vandaar is een uitgave van Kerk in Actie, die namens de Protestantse Kerk in Nederland en tien oecumenisch geïntereerde kerken en organisaties het missionaire en werelddiaconale werk uitvoert. Dit in samenwerking met ICCO, de interkerkelijke organisatie voor ontwikkelingssamenwerking.

REDACTIE

Renate Barendregt, Paula van Cuilenburg (eindred.), Gonda de Haan, Henk van IJken, Hanan Nhass, Mieke Labots, Henk Lubberts, Miriam Nagtegaal, Sietske Renting, Henja Visser, Freek Visser (fotored.), Huub Wieringa

REDACTIEADRES

Postbus 456, 3500 AL Utrecht
E-mail: j.van.cuilenburg@kerkinactie.nl

BASISVORMGEVING

Reprovinci, Schoonhoven

OPMAAK EN DRUK

Interface Communicatie B.V., Ede
Koninklijke BDU, Barneveld

ADMINISTRATIEADRES

Adreswijzigingen kunt u doorgeven aan: Donateurs-administratie Kerk in Actie, Postbus 456, 3500 AL Utrecht of tel.nr.: (030) 880 13 38, e-mail: adressen@kerkinactie.nl

BIJDRAGE KERK IN ACTIE

Wanneer u een vaste bijdrage geeft aan Kerk in Actie, dan wordt deze in de eerste week van de maand automatisch afgeschreven. Wijzigingen ten aanzien van de machtiging kunt u doorgeven via tel. (030) 880 13 38.

ISSN 0167-2363

Er zijn voor wie dat nodig heeft

EURODIACONIA AWARD VOOR IDO

Op 1 juni 2010 nam Jan van Opstal, directeur van het Interkerkelijk Diaconaal Overleg (IDO) te Lelystad, de *Eurodiaconia Award 2010* in Edinburgh (Schotland) namens het IDO in ontvangst: een prijs die toegekend wordt aan het beste diaconale project in Europa.

Het IDO won de prijs vanwege zijn unieke betrokkenheid bij sociaal kwetsbare mensen. Die betrokkenheid uit zich concreet door twee inloophuizen, schuldhulpverlening en de voedselbank. Daarnaast is de goede samenwerking met acht kerken in Lelystad, de reguliere hulpverlening en de overheid te noemen. Het IDO is een vrijwilligersorganisatie dat professioneel werk levert. Kerk in Actie had het IDO genomineerd voor deze prijs. Uit tien Europese projecten is het IDO uitgekozen als voorbeeldproject. Reden genoeg om *Jan van Opstal* te vragen naar dit uitzonderlijk project.

▲ JAN VAN OPSTAL (IDO) EN EVERT JAN HAZELEGER (KERK IN ACTIE) – ONTVANGST EURODIACONIA AWARD

Wat betekent de Eurodiaconia Award 2010 voor het IDO?

Van Opstal: 'De prijs geeft erkenning en waardering. Het werk van IDO is er behoorlijk door op de kaart gezet. Mensen uit Hongarije, Duitsland en Servië komen binnenkort op bezoek

om te zien hoe we het hier aanpakken. Ook heeft de prijs effect in Nederland zelf. Er wordt in toenemende mate beroep gedaan om advies. Het IDO heeft langzamerhand veel expertise opgebouwd. Ik wil nu een kenniscentrum opzetten, waar anderen hun voordeel mee kunnen doen.'

Welk werk doet het IDO zoal?

'Het motto van IDO is 'helpen waar geen helper is'. Het IDO is een laatste vangnet voor mensen met psychosociale en/of financiële problemen en biedt een duidelijke aanvulling op datgene wat de reguliere hulpverlening doet. Via de beide inloophuizen en laagdrempelige spreekuren kan er gemakkelijk doorverwezen worden naar de schuldhulpverlening, voedselbank, kledingwinkel of maaltijdverstrekking. De afstand tussen die voorzieningen is klein.'

'Bij de *schuldhulpverlening* gaat het om het volledige traject: hulp bij het aflossen van schulden en bij het omgaan met geld. De gemeente doet eveneens aan schuldhulpverlening en neemt tachtig procent voor haar rekening. Het IDO helpt vooral mensen die moeilijk te helpen zijn: mensen, die geen mogelijkheden meer zien om hun schulden af te lossen. Of mensen met verslavingsproblematiek, of met taalproblemen. Het IDO helpt ook met het invullen van formulieren en de aanvraag van toeslagen en dergelijke. Door de financiële crisis is de schuldhulpvraag toegenomen met maar liefst dertig procent. Momenteel loopt er een 'pilot': schuldhulpverlening in de gevangenis van Lelystad, zodat de gedetineerden na hun vrijlating niet weer in de problemen komen.

➤ Het Interkerkelijk Diaconaal Overleg (IDO) zet zich in voor mensen die in een sociaal isolement zitten, in armoede verkeren en/of schulden hebben. Het IDO is de overkoepelende organisatie van vier diaconale stichtingen: de Stichting Wijzer met het Inloophuis Open Veste, Inloophuis Waterwijk, IDO Schuldhulpverlening Lelystad en Voedselbank De Korenaar. Deze koepel biedt een samenhangende en slagvaardige aanpak van de diverse problemen waar mensen mee komen. Zie ook: www.ido-lelystad.nl. U kunt het werk van IDO steunen door een bijdrage over te maken op rekening 456 t.n.v. Kerk in Actie o.v.v. projectnummer D 050114.

De *voedselbank* voorziet in een duidelijke behoefte. Het uitdelen van de pakketten gebeurt onder andere in de inloophuizen, een keer in de week. Het pakket is wisselend van samenstelling. Net wat er door boeren en bedrijven aangeboden wordt. Er zijn bijvoorbeeld boeren die gratis eieren verstrekken, of die groente en aardappelen aanbieden. Ook bedrijven leveren producten aan. Het gaat dan om producten waarvan de houdbaarheidsdatum nader of waarvan de verpakking niet helemaal goed is. Het moet wel gaan om producten met goede kwaliteit. Door de financiële crisis is de vraag naar voedselpakketten sterk toegenomen. In Lelystad worden nu tweehonderd en vijftig pakketten per week verstrekt en in de omgeving van Lelystad nog eens honderd pakketten.

In de *kledingwinkel* wordt gebruikte kleding tegen een symbolisch bedrag verkocht. Er wordt hier veel gebruik van gemaakt. Dit zegt ook weer iets over de armoede waar mensen in verkeren. De beide inloophuizen verzorgen *warme maaltijden*. Een vaste kern mensen maakt daar gebruik van. Gemiddeld vijftien mensen per keer. Soms gaat

het om mensen die slecht voor zichzelf kunnen zorgen. Er komen ook mensen die hun eenzaamheid willen doorbreken. De inloophuizen werken integratie bevorderend: er komen veel allochtone vrouwen. Een keer in de week is er een multiculturele maaltijd. Je krijgt op die manier begrip voor elkaars cultuur en godsdienst.'

Vanuit welke visie werkt het IDO?

'De inspiratiebron van het IDO is het evangelie: je geroepen voelen er te zijn voor wie dat nodig heeft. We werken vanuit de *presentiemethode*: mensgericht werken en niet probleemgericht. Werken vanuit vertrouwen en wederkerigheid. Het is belangrijk dat een vrijwilliger een vertrouwensband opbouwt met een cliënt. Gelukkig is er weinig verloop bij de vrijwilligers, zodat een cliënt vaak dezelfde vrijwilliger heeft tijdens de begeleiding. De mensen, om wie het gaat, zitten in een kwetsbare positie. We evangeliseren niet: er is geen dubbele agenda. De diaconale dienst is op zich al een goede boodschap.'

Het IDO kan niet zonder die vele vrijwilligers. Kun je daar iets meer over vertellen?

'Er zijn behalve de acht parttime beroepskrachten ruim tweehonderd vrijwilligers. Vijfzeventig procent van de vrijwilligers is afkomstig uit de kerken, vijftwintig procent uit de vacaturebank voor vrijwilligers, of via een andere wijze. Er werken twee moslimvrouwen in het inloophuis. De vrijwilligers weten allemaal dat het werk gedaan wordt namens de kerken. Ze respecteren dat. De vrijwilligers doen ontzettend veel werk. Ze krijgen daarbij ondersteu-

ning, zoals deskundigheidsbevordering middels cursussen en voorlichtingsbijeenkomsten. Bijvoorbeeld een cursus hoe je met agressie om kunt gaan, of een cursus gespreksvaardigheden, of een voorlichtingsbijeenkomst van de gemeente over regelgeving. Daarnaast is er een coach die de vrijwilligers kan begeleiden indien nodig. Opvallend is dat dit vrijwilligerswerk een belangrijke plaats gekregen heeft binnen de reguliere hulpverlening. De burgerlijke gemeente erkent dat we hier professionele hulp bieden. Deze erkenning heeft het zelfvertrouwen en zelfbewustzijn van de vrijwilligers versterkt. Zo van: 'Het stelt wat voor wat we hier doen.'

Stel dat we vijf jaar verder zijn, hoe ziet het er dan uit voor het IDO?

'Daar maak ik me zorgen over. Er is een politieke aardverschuiving gekomen. Allochtone mensen raken steeds

meer geïsoleerd. De integratie verloopt moeizamer. Er zijn dan wellicht meer mensen die van een minimum moeten rondkomen. Dit heeft ook te maken met de trend dat het alleen om werk gaat in het leven. Maar wat als je daar om de een of andere reden niet toe in staat bent? Ik ben bang dat er nog meer mensen onder de armoedegrens zullen leven.

We moeten rekening houden met nieuwe ontwikkelingen. De overheid zal minder gauw subsidies verstrekken. De verzorgingsstaat is op zijn retour. Er wordt meer verantwoordelijkheid gelegd bij de burgers zelf. En de financiële crisis eist haar tol. Wel zal de overheid erkennen dat er kerken zijn die van onschatbare betekenis zijn. Dit merk ik nu al. Nieuwe politici in Lelystad komen hier een dag per jaar stage lopen. Ze ontdekken waar het hier om te doen is. En waar we tegenaan lopen. De politieke partijen van de gemeenteraad hebben respect voor het IDO. Dat is merkbaar en dat doet goed. We moeten op zoek naar nieuwe geldbronnen. Mogelijk kan het bedrijfsleven hierin iets betekenen onder het motto 'verantwoord maatschappelijk ondernemen'. De eerste stappen hiertoe zijn al gezet. Het bedrijfsleven heeft er ook wel oren naar. Ze leveren bijvoorbeeld gratis producten aan voor de Voedselbank. Het belang van de kerken moet hierin niet onderschat worden. De diaconale kant van de kerk zal in belang toemen. Het IDO is dan ook blij met de samenwerking met Kerk in Actie.'

Paula van Cuilenburg is eindredacteur van Vandaar.

ONTMOETING IN INLOOPHUIS WATERWIJK ▲

Honderd jaar zending, en nu?

WERELDZENDINGSCONFERENTIE EDINBURGH 2010

Een eeuw na de grote wereldzendingconferentie van 1910 kwamen christenen dit jaar opnieuw bijeen in Edinburgh om zich te beraden op de missionaire opdracht van de kerk. Wat een verschillen met honderd jaar daarvoor. En toch ook weer niet!

▲ AFSLUITENDE VIERING 1910

EDINBURGH, JUNI 1910

Bij het eerste ochtendgloren haastte een legertje loopjongens zich de trappen op naar de 'Great Assembly Hall' van de Kerk van Schotland. Boven stond J.H. Oldham, die als secretaris van de wereldzendingconferentie optrad, al ongeduldig te wachten. Snel werden de stapels notulen van de vorige dag uitgedeeld. Men had er tot diep in de nacht aan gewerkt en nu moesten ze voor het ontbijt bij de delegaties in hun pensions en hotels bezorgd worden. Een paar uur later klommen de twaalfhonderd afgevaardigden van honderd en zesenzeventig westerse zendingsgenootschappen diezelfde trappen op, druk pratend over

het grootse plan dat de dag ervoor werd gelanceerd: de evangelisatie van de hele wereld in deze generatie!

EDINBURGH, JUNI 2010

Dit jaar was er opnieuw een zendingsconferentie, op dezelfde plek. Maar wat een verschil met honderd jaar geleden! Alle continenten waren vertegenwoordigd, inclusief Latijns-Amerika dat in 1910 niet uitgenodigd was omdat het beschouwd werd als 'al christelijk en dus geen zendingsveld'. Er waren basiswerkers en missiologen, leden van pinkstergemeenten en Grieks-orthodoxen, protestanten en katholieken, mannen, vrouwen en jongeren: de wereldkerk kwam samen. Er waren dit keer slechts

ongeveer driehonderd aanwezigen, maar men twitterde en filmde en van Samoa tot São Paulo kon men digitaal meepraten over het thema *Witnessing to Christ Today* (getuigen van Christus in deze tijd). Terwijl het optimisme van 1910 na de bloedigste eeuw in de geschiedenis allang verdwenen is en met name West-Europa eerder met missionaire schaamte dan met missionair elan kampt, was er zeker sprake van hoop, visie en enthousiasme om te ontdekken, maar nu samen, wat christen-zijn vandaag de dag betekent.

STUDIE EN ONTMOETING

Aan de conferentie was, evenals in 1910, een jarenlang studieproces voorafgegaan. De verzamelde inzichten en ervaringen dienden als startpunt van de sessies via een keur aan presentaties over eigentijds missionair kerk-zijn. Zoals die van de katholieke theologe Teresa Rossi die in Rome een missionair tussentijdsprogramma voor kinderen tussen de acht en twaalf jaar heeft opgezet. Rossi: 'We hopen dat de kinderen splenderwijs ervaring opdoen om creatief met geloof om te gaan en respect voor anderen te ontwikkelen. Zending en oecumene lopen te vaak stuk op intolerantie en op het overschatten van de eigen mening en capaciteiten. Maar constructief samenwerken valt wel degelijk te leren, en hoe vroeger hoe beter.'

Voor de meeste deelnemers aan de conferentie was niet alleen de missiologische agenda, maar juist ook het ongekend brede spectrum van denominaties en overtuigingen belangrijk. Nooit eerder gaven in een conferentie de Algemeen Secretaris van de Wereldraad van Kerken, de President van de Wereld

Evangelische Alliantie en vertegenwoordigers van zowel het Vaticaan als de pinksterbeweging op voet van gelijkheid hun visie op de toekomst. De controverses van de zeventiger jaren tussen oecumenisch en evangelisch, tussen presentie en verkondiging, speelden nu minder. Ook de Protestantse Kerk in Nederland houdt zich vandaag de dag met kerkplanting bezig, en de evangelicalen van de 'Lausanne Movement' hebben sociale, economische en ecologische gerechtigheid op de agenda. Wel liepen opvattingen over de relatie met andersgelovigen wijd uiteen. Dit had onder andere te maken met het gegeven dat je een christelijke minderheid bent of juist niet, en of je sociale en politieke invloed hebt. Maar ook hoe Bijbelse waarden verstaan worden. Opvallend was de nadruk op het aangaan van het gesprek. Er was een sterk besef dat de missionaire praktijk niet zonder een hernieuwd doordenken van de interreligieuze context kan.

GEZAMENLIJK APPEL

De missionaire accenten van de conferentie werden vastgelegd in een Gezamenlijk Appel (zie www.edinburgh2010.org). Een urgent aspect is de kwestie van machtsrelaties in de zending. Want de idee 'wie betaalt, bepaalt' lijkt nog niet verdwenen en rentmeesters houden zich niet zelden voor eigenaars. De delegatie van de

▲ KIM SEJI ROND 1910

Wereldbond van Gereformeerde en Hervormde Kerken heeft het Gezamenlijk Appel, voorzien van een brief, aan alle lidkerken gestuurd 'om aan jullie door te geven ... wat we gezien en gehoord hebben' (1 Johannes 1: 3).

AFSLUITENDE VIERING 2010 ▲

VERANDERINGEN 1910 - 2010

Er is veel veranderd sinds J.H. Oldham in juni 1910 de loopjongens bovenaan de trappen van de 'Great Assembly Hall' stond op te wachten. Het begrip zending is op allerlei manieren herijkt. De erkenning van de rol van elke kerk en iedere christen als getuige van Christus, allereerst daar waar de kerk staat of daar waar je woont, hebben zending gewoner gemaakt. Zending is het voorrecht en de verantwoordelijkheid van jou en mij, samen met Gods partners wereldwijd. Die opvatting heeft implicaties voor toerustingsprogramma's: hoe leert de missionaire gemeente haar identiteit creatief uit te leven? En welke soort opleiding helpt predikanten en jeugdleiders daarbij?

GESCHIEDENIS HERLEZEN

Belangrijk is de vraag naar het getuigenis van onze (over)grootouders rond 1910. In de context van Edinburgh 2010 zijn verschillende programma's ontworpen met als doel op zoek te gaan naar de zendingspraktijk in het verleden. Een daarvan was de oecumenische missionaire pelgrimage: een pelgrimstocht over schaduwrijke paadjes vol bloemen en vogelgefluit (zie www.wcrc.ch). Pelgrims liepen van '1910 tot 2010'. Ze kwamen onderweg getuigen tegen uit vroegere decennia en verschillende confessionele tradities. Zo ontmoetten ze rond 1910 de Koreaanse 'Bijbelvrouw' Kim Seji. Ze had van een tante over Jezus gehoord en was in 1893 gedoopt. Namens de methodisten kerk van Korea reisde ze de dorpen rondom Pyongyang af om het evangelie door te geven aan andere vrouwen. Ze verkocht

hen Bijbels en onderwees hen in het Koreaanse schrift. Dankzij lekenevangelisten als Kim Seji groeiden in de eerste jaren van de twintigste eeuw de kerk en de vrouwenbeweging in Korea enorm.

Ook de collages over de lutheraan Jalung Wismar Saragih van Sumatra, de baptist Rikum Imchen uit Nagaland, India en de evangelische Jorgelina Lozada uit Argentinië laten overtuigend zien dat gedurende de gehele twintigste eeuw de Geest wereldwijd mensen inspireerde om het 'goede nieuws' door te geven. In vele talen en op vele manieren. Dat te erkennen is belangrijk. Allereerst om die eerste generaties niet-westerse zendingen recht te doen. Maar ook opdat we ons door deze missionaire voorouders laten inspireren en bekritisieren. Ten slotte om de gangbare opvatting, dat zending vroeger een westerse aangelegenheid was, te ontcrachten: de westerse zending heeft er, zoals hij of zij zich trouwens vaak goed bewust was, nooit alleen voor gestaan.

In 2010 zijn er nog vele factoren die de missionaire praktijk negatief beïnvloeden. Maar tijdens de conferentie van Edinburgh hebben de zeer gevarieerde ledematen van de kerk van Christus elkaar als nooit tevoren ontmoet en uitgedaagd. Dat belooft veel voor de zending in de eenentwintigste eeuw. Want de Geest blijft waaien waarheen zij wil. Nu net als toen.

Jet den Hollander is mission secretaris van de World Communion of Reformed Churches (WCRC) te Genève.

ONTMOETING TUSSEN NEDERLANDSE, ISRAËLISCHE EN PALESTIJNSE JONGEREN

NEDERLANDSE EN PALESTIJNSE JONGEREN
(VOORAAN, LINKS: LOREEN) ▲

Twaalf Nederlandse jongeren maakten in juli 2010 kennis met zowel Israëlische als Palestijnse leeftijdgenoten en verbleven aan beide kanten van de muur in gastgezinnen.

In juli 2010 organiseerden Together, het internationale jongerenprogramma van ICCO & Kerk in Actie, en Holy-switch (zie de tekst in het kader) een twaalfdaagse jongerenreis naar Israël en de bezette Palestijnse gebieden. De reis was een onderdeel van een uitwisselingsproject.

Annewil Vos was een van de Nederlandse jongeren. Zij sprak met drie leeftijdgenoten: Loreen, Zohar en Dorine, elk uit een van de drie deelnemende culturen. Ze stelde hen vragen over hun belevingen van de ontmoeting, over het geloof en hun visie op de toekomst.

DRIE PORTRETTEEN

Loreen Abujaber, Palestijns, twintig jaar, wonend in Bethlehem

Hoe heb je de ontmoeting beleefd?

'Ik vond het erg fijn om met beide groepen te kunnen praten. Vooral de gesprekken met de Israëliërs vond ik speciaal. Het komt immers niet elke dag voor dat ik de kans krijg om met

een Israëliër over het conflict tussen de Israëli's en de Palestijnen te praten. De jongeren uit Israël maakten mij duidelijk dat ook zij willen dat er een einde aan het conflict komt. Ik vind het moeilijk er een oplossing voor te bedenken. De hoogste regeringen hebben dit al geprobeerd, maar tevergeefs. En er is nog steeds een grote groep mensen die in de illusie verkeert dat zij het recht heeft op het land.'

Welke rol speelt religie voor jou?

'Ik ga niet naar de kerk. Ook bid ik niet elke dag. Maar ik denk wel na over het geloof. Vooral als ik iets verkeerd gedaan heb. Ik denk dan dat God misschien wel bestaat en ik vraag mij af wat me te wachten staat.'

Ben je vrij in de keuzes die je maakt?

'Over het algemeen heb je in Palestina geen vrijheid om te trouwen met wie je wilt. Maar mijn ouders laten mij vrij in mijn partnerkeuze. Alleen kan ik niet vrij met mijn vriend over straat lopen of in een restaurant zijn. We kunnen wel afspreken, maar niet in het openbaar.

Ik kan wel 's avonds met vriendinnen uitgaan. Ik ga dan bijvoorbeeld een ijsje met hen eten. Als ik lang weg wil blijven, dan mag dat alleen met mijn broer in de buurt. Wat mijn studie betreft, mag ik zelf kiezen wat ik leuk vind, maar ik mag niet in het buitenland studeren.'

Hoe zie jij de toekomst?

'Dat is een moeilijke vraag. Het liefst wil ik werk hebben en getrouwd zijn. Onze traditie kan mijn toekomstdromen wel veranderen. Als ik bijvoorbeeld een man zal hebben die het niet prettig vindt als ik werk, dan zal ik dat niet doen.'

Zohar Moore, Israëliësch, zeventien jaar, wonend in Jeruzalem

Hoe heb je de ontmoeting beleefd?

'Voor mij was het vooral belangrijk dat ik kon vertellen dat ook ik geloof in vrede en dat ik het er absoluut niet mee eens ben hoe de Palestijnse mensen moeten leven. Ik had trouwens niet echt een verwachting van de ontmoeting, alleen dacht ik dat de Palestijnse jongeren

▲ DORINE STEEKT EEN KAARS AAN IN DE GRAFKERK TE JERUZALEM

namen zoals Achmed zouden hebben, maar ze hadden Engelse of Franse namen. Ik ben er achter gekomen dat zij, net als wij, gewoon jongeren zijn die met de dag leven. Wat betreft het conflict tussen de Israëli's en de Palestijnen hoop ik dat we het ooit met elkaar eens zijn. Het land moet in twee gelijke stukken verdeeld worden. Dat is mijn droom.'

Welke rol speelt religie voor jou?

'Ik ben als Jood geboren, maar ik geloof niet in de Thora. Ik heb wel het gevoel dat er meer is na de dood, maar wat dat is weet ik niet.'

Ben je vrij in de keuzes die je maakt?

'Mijn ouders willen dat ik onafhankelijk keuzes maak. Ze vertrouwen er bijvoorbeeld op dat ik de juiste partner zal kiezen. Ook ben ik vrij om uit te gaan 's avonds, wel moet ik dan op een bepaalde tijd thuis zijn. Meestal ga ik met vrienden en vriendinnen naar een bar in het centrum van Jeruzalem. We hangen altijd een beetje rond. Mijn ouders willen vooral dat ik een eigen persoonlijkheid ontwikkel. Ze zullen achter me staan, ook in mijn studiekeuze.'

Hoe zie jij de toekomst?

'Ik hoop dat ik de juiste man vind om mee te trouwen. Maar eerst wil ik de wereld rondreizen. Ik hoop dat ik na mijn schooltijd in Nederland kan studeren.

Ik weet niet precies waarom Nederland mij zo trekt, maar ik heb er veel positieve verhalen over gehoord. Ook heb ik er vrienden wonen die ik weer wil zien.'

Dorine Welberg, Nederlands, achttien jaar, wonend in Groningen

Hoe heb je de ontmoeting beleefd?

'Het viel mij op dat er vooral bij de Israëli'se kant gemakkelijk over het conflict tussen de Israëli's en de Palestijnen werd gedacht. Bij de Palestijnen zag ik meer verontwaardiging. Zowel de Israëli's als de Palestijnen willen vrede, dat heb ik zeker ervaren. Maar ik vond het jammer dat beide groepen niet echt openstonden voor een diepgaand gesprek erover.'

Welke rol speelt religie voor jou?

'Religie speelt geen grote rol in mijn leven. Ik vind het moeilijk: als ik bijvoorbeeld zie, dat er zo veel onrecht in de wereld is, dan snap ik niet dat er ergens daarboven een God is.'

Ben je vrij in de keuzes die je maakt?

'Mijn ouders vertrouwen erop dat ik de juiste keuzes maak. Ik mag dan ook zelf kiezen wie mijn partner wordt. Ook ga ik regelmatig 's avonds uit. Ik ben student en ik ben meestal te vinden in een kroeg met medestudenten. Mijn ouders steunen me mijn dromen na te jagen. Zo kon ik zelf mijn studie Internationale Betrekkingen kiezen.'

Hoe zie jij de toekomst?

'Ik hoop dat ik het ver schop in de politiek en misschien wel een plek verover in de Tweede Kamer. Ik wil trouwen en kinderen krijgen, maar geen huisje-boompje-beestje. Wel wil ik ooit ontwikkelingswerk doen, misschien samen met een gezin. Deze reis heeft

me doen inzien hoe belangrijk het is om iets te kunnen bijdragen aan een betere wereld.'

Annewil Vos is een van de jongeren die de reis naar Israël en de Palestijnse gebieden gemaakt heeft. Hanneke van den Biggelaar is projectleider bij Together.

▶ HOLYSWITCH

Op de website www.holyswitch.nl vertellen jongeren uit Israël en de Palestijnse gebieden over hun dagelijks leven, cultuur en geloof. Jongeren zoals Nederlandse jongeren. Het grote verschil schuilt in het slepende conflict waarin Israëli's en Palestijnen verwickeld zijn.

De website is een initiatief van de Protestantse Kerk in Nederland, Kerk in Actie, IKON en JOP. De website wil jongeren bewustmaken van de situatie van leeftijdgenoten in Israël en de Palestijnse gebieden. Tegelijkertijd brengt de website Israëli'se en Palestijnse jongeren met elkaar in contact.

De website schenkt veel aandacht aan de geloofsbeleving van jongeren ter plaatse. Er staat informatie over de geschiedenis van het land en over de drie religies die er het meest hun stempel op drukken: jodendom, christendom en islam. De website volgt in haar uitgangspunten de nota 'Het Israëlisch-Palestijns conflict' van de Generale Synode van de Protestantse Kerk in Nederland.

▲ NEDERLANDSE EN ISRAËLISCHE JONGEREN (VOORAAN, TWEDE VAN LINKS: ZOHAR)

Hart onder de riem

FLEVOLAND INTERACTIEF MET BANGLADESH

Bangladesh kent veel overstromingen. Flevoland is ontstaan door drooglegging van delen van de voormalige Zuiderzee. Bangladesh en Flevoland delen hun zorg om het water. Deze gemeenschappelijkheid motiveerde mede de classis Flevoland haar aandacht op Bangladesh te richten door middel van een Interactiefrelatie.

De kerk in Urk had al eens bezoek gehad uit Bangladesh. Maaïke Wigboldus, werkzaam bij de afdeling zending van Kerk in Actie, gaf de hint om een

schillende manieren verslag gedaan van hun reis. En in Bangladesh is de reis voor verschillende kerken een stimulans geweest om tot samenwerking te komen.

▲ KERKDIENT IN DHAKA

delegatie uit Flevoland naar Bangladesh te sturen. Emmeloord had geprobeerd intercultureel Bijbellessen te organiseren met Bangladesh, maar dat lukte niet zo goed door gebrek aan contacten in Bangladesh. Urk en Emmeloord namen het initiatief een reis te organiseren. De andere gemeenten in Flevoland werden uitgenodigd mee te doen. Tollebeek, Bant en Dronten sloten zich bij het initiatief aan.

REIS NAAR BANGLADESH

In november 2009 zijn twaalf mensen uit genoemde gemeenten twee weken in Bangladesh geweest. Na een introductie in Dhaka, de hoofdstad van Bangladesh, zijn ze in groepjes van drie de binnenlanden ingegaan. Ze hebben projecten bezocht van verschillende kerken en organisaties, zoals de Broeders van Taizé, een kinderdagverblijf van *Good Neighbors* en bijeenkomsten van de *Bible Students Fellowship Bangladesh*. Veranderd en vele ervaringen rijker kwamen ze terug. Ze hadden veel fotomateriaal en e-mailadressen bij zich. In de gemeenten maar ook daarbuiten hebben ze op ver-

HART ONDER DE RIEM

Ook andere gemeenten in Flevoland steunen projecten in Bangladesh. Soms door geld voor een project in te zamen, maar ook door met een projectorganisatie te corresponderen. Niet alle gemeenten houden zich met Bangladesh bezig, maar de belangstelling groeit. Dat is zeker door de reis bevorderd. Een Interactiefrelatie met Bangladesh is meer dan geld sturen. Voor mensen in Bangladesh is het een hart onder de riem dat er op achtduizend kilometer van hen verwijderd mensen zijn die aandacht voor hen hebben.

BEZOEK UIT BANGLADESH

In april 2010 kwam er tegenbezoek. Voorganger Mabud Chowdhury van de organisatie *Isa-e-Jamat* (zie de tekst in het kader) was ruim een week te gast in Flevoland. Hij heeft op verschillende plaatsen inleidingen verzorgd. Daarnaast droeg hij bij aan kerkdiensten. Enkelen hebben hem Nederland laten zien. Zo was hij een dag in Urk. De rondleiding vond hij veel te koud. Toen werd het sightseeing in de auto. Daarin rammelde iets: collectebussen van de ZWO-commissies! Het was een openbaring voor Mabud dat hier mensen 'bedelen langs de huizen' (zoals hij het collecteren noemde) om onder andere zijn projecten te steunen. Dat is in een cultuur van overwegend moslims een onbekend verschijnsel. Maar hij nam het idee mee naar Bangladesh!

HOE VERDER?

De reis naar Bangladesh was een bijzondere ervaring en leidde tot veel activiteiten. Ook vooraf om geld voor de reis bij elkaar te krijgen. Er was veel publiciteit,

➤ Kerk in Actie steunt diverse projecten in Bangladesh, zoals *Good Neighbors* (vrouwen- en kinderprogramma's in sloppenwijken), de *Bible Students Fellowship Bangladesh* (Bijbelstudiegroepen en trainingen), de Broeders van Taizé en de organisatie *Isa-e-Jamat*.

De organisatie *Isa-e-Jamat* (letterlijk: gemeenschap van volgelingen van Jezus) steunt christenen met een islamitische achtergrond. Zij wil ook het evangelie begrijpelijk maken voor geïnteresseerde moslims en organiseert daartoe cursussen en bijeenkomsten. De organisatie werkt nauw samen met de Kerk van Bangladesh. Daarnaast exploiteert *Isa-e-Jamat* een drukpers om inkomsten te genereren voor predikanten en evangelisten.

Kerk in Actie steunt *Isa-e-Jamat*. Ook u kunt dit doen door een bijdrage over te maken op rekening 456 van Kerk in Actie o.v.v. projectnummer Z 009378. Voor andere projecten in Bangladesh: zie www.kerkinactie.nl.

zoals in de plaatselijke nieuwsbladen. Onder redactie van de ZWO-stuurgroep Noord Flevo kwam er een reisverslag van vier pagina's. De oplage was maar liefst zevenduizend. Het verslag is verspreid onder de gemeenteleden maar ook wijder. Het fotomateriaal en de kennis en ervaringen van de reizigers dienden als basis voor powerpointpresentaties bij kerkcollecten voor Bangladesh.

De reis is inmiddels geëvalueerd en daaruit blijkt de krachtige invloed ervan. De eerste bestemmingsreserve is gevormd om volgende reizen over en weer mogelijk te maken.

De jongste deelnemer gaat binnenkort voor twee maanden naar Bangladesh. Daar gaat hij lesgeven bij de Broeders van Taizé. Bij gemeenteleden is het geen vraag meer wat zwo is en wat de Interactiefrelatie met Bangladesh inhoudt.

Henk Rusch is voorzitter van de ZWO-stuurgroep Noord Flevo.

Reiken naar licht

MISSIE-ZENDINGSKALENDER 2011

Ook dit jaar kunt u bij de diaconie, zwo- of zendingscommissie in uw gemeente de Missie-Zendingskalender kopen. De kalender voor het jaar 2011 heeft als motto *Reiken naar licht- Afrika danst het leven*.

De in de kalender afgebeelde schilderijen zijn afkomstig van de Nigeriaan Tony Nwachukwu. In de schilderijen staan het milieu en de samenleving centraal: thema's die geregeld aan de orde komen in het werk van deze beeldhouwer, schilder en grafisch kunstenaar.

▲ TONY NWACHUKWU

HERWAARDERING AFRIKAANSE CULTUUR

Tony Nwachukwu is in 1959 geboren in Enugu, een stad in het zuiden van Nigeria. Modern Nigeria is een samenleving van vele volkeren. Die etnische diversiteit weerspiegelt zich in het werk van Nwachukwu. In zijn schilderijen legt hij een verbinding tussen de oude Nok, Igbo en Benin-beschavingen en de westerse invloed van nu.

Nwachukwu tekent en schildert al van jongs af aan. Voor zijn inspiratie put hij uit de directe omgeving, uit de mensen en dingen om hem heen. Hij onderzoekt de westerse invloeden in Afrika vanuit zijn eigen identiteit. Nwachukwu: 'Op de universiteit kwam ik tot de ontdekking dat begrip van de kunsten vooronderstelt dat je jezelf kent en waardeert. Alleen dan kun je werkelijk begrijpen waar kunst over moet gaan. Je kunt dat doortrekken naar ontwikkeling. Wil Afrika zich echt ontwikkelen dan moet ze uitgaan van de eigen kracht en de eigen wensen en

behoeften. Nu baseert Nigeria, en dat geldt in feite voor alle Afrikaanse landen, zich voor haar ontwikkeling op westerse concepten die niet bij haar passen.' Nwachukwu pleit voor een herwaardering van de Afrikaanse cultuur. Het reiken naar licht op sommige afbeeldingen in de kalender verwijst naar dat pleidooi.

LICHT

Het reiken naar licht staat ook symbool voor het inzicht dat de aarde niet langer geëxploiteerd kan worden. Er moet naar oplossingen gezocht worden voor de grote mondiale problemen als armoede, economische onzekerheid en klimaatverandering.

Nwachukwu waarschuwt voor de milieuschade door ongecontroleerde oliewinning. Jaarlijks verdient Nigeria miljarden dollars aan de export van het 'zwarte goud'. Een kleine elite is steenrijk geworden, maar in de kustgebieden waar de olie wordt gewonnen, zijn de bewoners straatarm. Ze wonen in krotten of lemen hutten en hun grond is door de oliewinning zwaar vervuild. In het hele gebied zijn nauwelijks verharde wegen, scholen of ziekenhuizen. Er is olie in overvloed, maar geen schoon drinkwater. De bevolking spreekt zich steeds luider uit tegen het onvermogen van de regering om de olieverdiensten eerlijk te verdelen. Ook protesteert zij tegen de rampzalige milieuvervuiling.

Afrika heeft nieuwe ideeën nodig om de grote problemen op eigen wijze te kunnen oplossen, zo stelt Nwachukwu. En die ideeën hoeven niet alleen uit het Westen te komen. In zijn schilderijen laat Nwachukwu er zijn licht op schijnen. Een van die schilderijen heeft als titel 'het dilemma van de visser'. Nwachukwu stelt daarbij: 'De aarde is een enorme vis. Als de mens in zijn zucht naar steeds meer niet zorgvuldig omgaat met die vis, eet hij de aarde op waarvan hij moet leven.'

Bron: *Missie-Zendingskalender 2011*.

NIEUW LEVEN (AFBEELDING DECEMBERMAAND) ▲
© TONY NWACHUKWU

➤ De Missie-Zendingskalender 2011 is een uitgave van de Nederlandse Zendingsraad en Mensen met een Missie. Met de kalender willen de uitgevers laten zien hoe medechristenen hun geloof in hun samenleving en cultuur ter sprake brengen. Zie ook: www.missiezendingskalender.nl. Kerk in Actie beveelt van harte de kalender bij u aan. Door een kalender te kopen steunt u het werk van Kerk in Actie. De Missie-Zendingskalender 2011 kost € 8, -- wanneer u deze koopt bij de diaconie, zwo- of zendingscommissie in uw gemeente. De kalender is ook via de webwinkel van Kerk in Actie te verkrijgen. Deze kost dan € 12, -- (inclusief verzendkosten). Zie: www.kerkinactie.nl/webwinkel.

LEZERSONDERZOEK VANDAAR

Van 20 maart tot 1 mei 2010 is een onderzoek uitgevoerd onder de lezers van *Vandaar*. Een schriftelijke vragenlijst was daartoe naar een deel van de lezers verstuurd. Ook via internet kon de vragenlijst worden ingevuld. De redactie is blij dat lezers de moeite genomen hebben de vragenlijst in te vullen en terug te sturen. Hartelijk dank daarvoor!

Enkele uitkomsten:

De gemiddelde lezer van *Vandaar* is 62 jaar. De meeste lezers zijn actief betrokken bij Kerk in Actie. Behalve *Vandaar* lezen veel mensen ook de nieuwsbrief Kerk in Actie, Diakonia en/of het blad Internationale Samenwerking. Gemiddeld wordt *Vandaar* beoordeeld met het cijfer 7,5. *Vandaar* is een donateursblad. In dat

kader geeft bijna negentig procent van de respondenten aan dat *Vandaar* een goed beeld geeft wat Kerk in Actie met de financiële bijdragen doet. Kerk in Actie waardeert deze beoordeling, omdat de verantwoording van giften een belangrijk speerpunt van *Vandaar* is. Het liefst willen de lezers over projecten of campagnes geïnformeerd worden door middel van informatieve teksten en/of interviews. Dat motiveert hen vooral tot het geven van bijdragen. Slechts weinig lezers van *Vandaar* maken gebruik van de digitale versie van het blad, maar de vraag is of mensen van het bestaan ervan afweten. Wel maakt bijna eenderde van de lezers gebruik van verwijzingen naar websites voor meer informatie. *Vandaar* komt vier keer per jaar uit. Elk

nummer heeft zestien pagina's. Deze frequentie en omvang willen de meeste respondenten graag zo houden. Meer dan de helft van de respondenten geeft aan geen prijs te stellen op advertenties. De meeste mensen zijn redelijk tot goed tevreden over de vormgeving van het blad. Overigens is de vormgeving van het blad inmiddels veranderd, zoals u kunt zien. Zie het bericht hierover. De redactie hoopt dat u ook over de nieuwe vormgeving tevreden zult zijn. Anders horen we het graag van u.

De uitkomsten leiden tot *twee aandachtsvelden*: 1) Het informeren en inspireren van lezers op diverse manieren over gegeven of te geven financiële bijdragen. 2) Het verder ontwikkelen van digitale mogelijkheden.

NOODHULP PAKISTAN NOG STEEDS NODIG

De Samenwerkende Hulporganisaties (SHO) voeren sinds 12 augustus 2010 gezamenlijk actie voor de slachtoffers van de grote overstromingen in Pakistan. Volgens de Verenigde Naties zijn ongeveer twintig miljoen mensen getroffen door de ongekende zware regenval. Ruim zestienhonderd mensen zijn omgekomen. Het risico op de uitbraak van ziektes is erg hoog. Zo'n drie miljoen kinderen lopen gevaar door besmettelijke ziektes als diarree en cholera. ICCO & Kerk in Actie zijn op dit moment voorzitter van de SHO. Dat betekent dat zij de nationale actie coördineren. Partners van de SHO zijn vrijwel meteen na de ramp begonnen met noodhulpverlening. Hulp is echter nog steeds nodig. Veel mensen worden met de dood bedreigd als zij geen beschikking krijgen over eerste levensbehoeften als schoon drinkwater, voedsel, medicijnen en tenten. Uw giften zijn zeer welkom op giro 555 t.n.v. SHO in Den Haag.

Help slachtoffers overstroming Pakistan!

Pakistan wordt geteisterd door de ergste overstromingen in jaren. 14 miljoen mensen zijn gevlucht voor het water. Uw hulp is hard nodig. Maak nu uw gift over.

Giro555
Den Haag

SAMENWERKENDE HULPORGANISATIES
www.giro555.nl

▲ PETER GOUDKAMP IN HAÏTI Foto: Anna Arnborg

BERICHT UIT HAÏTI

In juni jl. was Peter Goudkamp, teamleider fondsenwerving Kerk in Actie, twee weken in Haïti om te inventariseren hoe de ontvangen gelden in Haïti besteed worden. De hulpverlening in Haïti, op 12 januari 2010 getroffen door een verschrikkelijke aardbeving, wordt gecoördineerd en uitgevoerd door *ACT Alliance*. Hier maken ICCO & Kerk in Actie deel van uit. Zie ook het artikel over de noodhulp aan Haïti in het juninummer van *Vandaar*. Peter Goudkamp: 'Er is geen open plekje in Port-au Prince, de hoofdstad van Haïti, of er staan tenten. Grote kampen, kleine kampen, tenten in een tuin, op rotondes: verschrikkelijk. En vergeet

niet, het orkaanseizoen komt eraan. Zou u in een hutje willen zitten als er een orkaan aankomt? Ik niet in ieder geval. En dan is er ook nog het gebrek aan voedsel, schoon water en een tekort aan banen. Er is na de ramp veel geld binnengekomen, maar het is vooral genoeg voor de eerste nood. Er zijn mooie en vooral noodzakelijke dingen meegedaan, maar om het puin op te ruimen, huizen te bouwen, scholen en kerken te herbouwen, wegen aan te leggen, en het land een klein beetje hoop terug te geven is meer nodig.' De mensen in Haïti kunt u steunen door middel van een gift op rekening 456 van Kerk in Actie o.v.v. noodhulp.

NIEUWE HUISSTIJL EN WEBSITE KERK IN ACTIE

Deze *Vandaar* ziet er anders uit dan u gewend bent. In het juninummer heeft u al kunnen lezen over de nieuwe vormgeving. Kerk in Actie is namelijk overgegaan op een nieuwe huisstijl. Deze sluit wat betreft vorm en kleur beter aan bij de huisstijl van de Protestantse Kerk in Nederland, waar Kerk in Actie deel van uitmaakt. Alle uitingen van Kerk in Actie zullen vanaf deze maand in de nieuwe huisstijl verschijnen. Ook de website van Kerk in Actie is vernieuwd: er is onder andere een splitsing gemaakt in een deel voor particulieren en een deel voor kerk en gemeenten. We hopen dat de nieuwe vormgeving u aanspreekt. Zie ook: www.kerkinactie.nl/nieuwehuisstijl.

EINDE AAN STRAFFELOOSHEID

Sinds 1991 bestaat er in Brazilië een overkoepelende organisatie voor kinderrechtshulp: ANCED. De Nederlander en medeoprichter van ANCED, Frans van Kranen, nam het initiatief tot een campagne die in juni jl. succesvol werd afgesloten. Deze campagne was nodig om aandacht te vragen voor de vele moorden op kinderen en jongeren. Het geweld lijkt heel gewoon in een samenleving waar ongelijkheid groot is en het snelle geld lonkt. Jeugd-en drugsbendes bestrijden elkaar op leven en dood. Nabestaanden van de jeugdige slachtoffers durven vaak geen actie te ondernemen. Daders blijven meestal onbestraft. Tijdens de campagne kregen kranten en andere media dagelijks een bericht over een gedode jongere. Dit in de hoop dat rechters er aandacht aan zouden besteden.

ANCED is een Kinderen in de Knel-project van Kerk in Actie. Zie www.kerkinactie.nl/projecten (zoek bij Brazilië: misstanden in jeugdgevangenissen).

U kunt ANCED steunen door middel van een gift op rekening 456 van Kerk in Actie o.v.v. projectnummer K 009201.

Arie van der Plas

Met nieuwe moed vooruit

Aan het eind van dit jaar mag ik mijn taak als programmamanager overdragen aan mijn opvolger. Dat is een moment om stil te staan en even rond te kijken. Er is in de afgelopen jaren veel veranderd bij Kerk in Actie. Dat was ook nodig, want de wereld om ons heen veranderde ook. Voor een deel is dat mede te danken aan het werk van zending, werelddiaconaat en ontwikkelingssamenwerking. Dat wordt nog wel eens over het hoofd gezien door sommigen die roepen dat dit werk allemaal tot niets

leidt. In Afrika bijvoorbeeld is het aantal kinderen dat onderwijs krijgt sterk toegenomen. We ontmoeten overal in het Zuiden hoogopgeleide mannen en vrouwen die ondernemend zijn en zich bezighouden met de toekomst van hun land. Enige tijd geleden maakte ik kennis met de secretaris-generaal van de AACC, de Afrikaanse Raad van Kerken. Een man met visie, die zich inzet voor het kerkelijk leven in Afrika. Hij bleek vroeger gestudeerd te hebben met een studiebeurs van de Gereformeerde Kerken in Nederland en weet zich nog steeds verbonden met het kerkelijk werk in ons land. Zo'n ontmoeting illustreert het belang van ons werk en inspireert om het werk voort te zetten. Het plaatst allerlei negatieve publiciteit rond internationale hulpverlening in een ander licht.

In de samenwerking met ICCO is een belangrijk deel van het uitvoerende werk naar het Zuiden verplaatst. Dat kan omdat daar voldoende kader aanwezig is. We ontdekken steeds meer dat we wereldwijd voor dezelfde problemen staan. Keuzes die wij in ons land maken, hebben gevolgen voor mensen in het Zuiden en andersom. Kerken in het Zuiden die voortkwamen uit de zending kunnen ons nieuwe wegen wijzen in de omgang met andere godsdiensten. Hun missionaire activiteiten doen ons stilstaan bij onze eigen roeping om missionaire gemeente te zijn.

Een ding is wel duidelijk, de tijd van grote woorden en beloften is voorbij. We moeten niet de illusie wekken dat met onze hulp alle armoede en onderdrukking de wereld uit geholpen worden. Die grote woorden werken averechts, omdat ze niet waar te maken zijn. We zetten wel al onze krachten in voor gerechtigheid en barmhartigheid en we zien dat het werkt. Daarbij is de menselijke maat van groot belang. De beker koud water waar Jezus over sprak (Matteüs 10: 42) had alles te maken met persoonlijke verbondenheid. Ik ben blij dat die verbondenheid via het programma Interactief steeds meer gestalte krijgt. Zending en werelddiaconaat krijgen een gezicht, ze zijn herkenbaar en aansprekend. Zo kunnen we met nieuwe moed vooruit.

Arie van der Plas is programmamanager Kerk in Actie.

Het wonder van dagelijks eten

VOEDSEL, WATER EN ONDERWIJS VOOR 15 CENT

Meer dan een miljard mensen zijn chronisch ondervoed. Dat aantal is nog nooit zo hoog geweest. De oplossing begint, wat Kerk in Actie betreft, bij een klein bedrag: 15 cent. Want zo weinig kost een maaltijd voor een kind in een arm land.

▲ EEN MEISJE GENIET VAN HAAR MAALTIJD IN EEN GAARKEUKEN

De 15-centactie heeft het afgelopen jaar maar liefst 625.000 euro opgebracht. Een geweldig bedrag. Hartelijk dank daarvoor! Naast de collecteopbrengsten zijn er ruim achtduizend donateurs van 15 cent. Ook hen willen we hartelijk danken voor hun steun! Graag laten we u iets zien van het wonder van 15 cent in Kameroen, Timor-Leste en Bangladesh.

GRAAN IN KAMEROEN

Een wonder: er groeit graan in het droge noorden van Kameroen. Met geld van de 15-centactie heeft de Lutherse Broederkerk in 2009 vijftien kerken en vijf dorpsgemeenschappen geholpen bij landbouwactiviteiten; dat doen ze met een professionele organisatie: ASAPE. Rita Joldersma ondersteunt ASAPE vanuit Nederland met landbouwadviezen en ging eerder dit jaar daar op bezoek. Zij vertelt: 'De

landbouwomstandigheden in Noord-Kameroen zijn heel slecht. Het gebied wordt steeds droger. De inzet van ASAPE is daarom geweldig. In 2009 zijn honderd en vijftig nieuwe vrijwilligers opgeleid. Maar liefst zeshonderd voorlichters helpen de boeren om duurzaam te verbouwen. Ik ben blij dat ASAPE de boeren aanzet om organische mest te gebruiken. De kwaliteit van de bodem verbetert langzamerhand en de opbrengst gaat omhoog. De vrijwilligers hebben de mensen geleerd hun graan op een goede manier op te slaan. Dat is belangrijk, want graan levert veel meer geld op aan het einde van het seizoen. Je ziet hoe mensen op eigen benen komen te staan. Het is net een voedselbank, maar dan op de Kameroenese manier. Een prachtig project.'

HET MUNTJE ROLT IN TIMOR-LESTE

In Timor-Leste (het vroegere Oost-Timor) is de armoede groot. De mensen hebben te lijden gehad onder de Indonesische bezetting en moeten nu met zeer bescheiden middelen in hun onderhoud voorzien. Daarbij worden ze geholpen door Fusona, een diaconale organisatie van de protestantse kerk. Het wonder van 15 cent wordt hier verricht door dieren uit te delen aan groepen boeren. Door een geit, een varken of een kip ontstaan er extra inkomsten. Deze worden aangewend voor het schoolgeld van de kinderen. Dat draagt weer bij aan de ontwikkeling van de gemeenschap. Maar het muntje rolt verder: het werken in groepen gaat de dorpingen steeds beter af, zodat ze zich ook op andere terreinen organiseren en met elkaar voor meer inkomsten zorgen. En dan nog is het muntje niet uitgerold: iedere groep geeft na de eerste worp een jong

dier door. Zo wordt uw 15 cent steeds meer waard.

GELD VOOR RIJST IN BANGLADESH

Volgens de Verenigde Naties leeft 49,8% van de Bengali onder de armoedegrens. De stijgende voedselprijzen brengen steeds meer mensen in de problemen. Een kilo rijst kost op dit moment ongeveer vijfenveertig cent. Maar de allerarmste gezinnen hebben zelfs daarvoor geen geld. Ze moeten het doen met maar een maaltijd per dag. Veel kinderen zijn ziek en kunnen niet naar school. Hun ouders hebben geen opleiding en verdienen niet genoeg om hun gezin te onderhouden. De Kerk van Bangladesh brengt daar verandering in. Niet alleen met voedselhulp, maar ook met onderwijs en spaarprojecten. Vrouwen, bijvoorbeeld, krijgen les en ondersteuning om traditionele doeken te maken. Die kunnen ze op de markt verkopen. Van 2009 tot 2011 steunt Kerk in Actie het werk van de Kerk van Bangladesh in Rajshahi en Haluaghat, in het westen en noorden van Bangladesh. Kerk in Actie helpt de Kerk van Bangladesh om het wonder van 15 cent werkelijkheid te laten worden.

VOEDSELZEKERHEID

Op 16 oktober 2010 is het wereldvoedseldag. Een op de vijf mensen weet 's morgens niet of er 's avonds eten is. Daarom is de opbrengst van de collecte voor het werelddiaconaat op 10 oktober 2010 bestemd voor projecten van Kerk in Actie die werken aan voedselzekerheid. Daarnaast blijft de steun van de 15-centdonateurs voor dit werk belangrijk!

Jacomine Oosterhoff is werkzaam bij Communicatiebureau Dirigo.

Studio Arens / Kerk in Actie

Land: Ghana.

Hoofdstad: Accra.

Regeringsvorm: republiek.

Aantal inwoners: bijna 24 miljoen.

Religie: christendom 63%,
islam 16%, overig 21%.

Werken in Ghana

Sinds vier jaar zijn Albert en Dineke Ferwerda werkzaam op het Ramseyer Trainingscentrum (RTC) in Abetifi, Ghana. Al meer dan honderd jaar worden daar leken opgeleid tot dienst in de Presbyteriaanse Kerk van Ghana. Ze vertellen over de nieuwe cursus voor deze leken.

LEKEN

Het merendeel van de leken is catechist. De Presbyteriaanse Kerk kent meer dan drieduizend catechisten (tegenover zo'n zeshonderd predikanten). Catechisten in de grote plaatsen verlenen hand- en spandiensten aan de predikanten, maar de meesten werken op het platteland om dorpskerkjes die zich geen predikant kunnen veroorloven in stand te houden. Hun betaling loopt uiteen van vijftwintig tot vijfenzeventig euro per maand; de meesten zijn daarnaast boer, handelaar, naaister of onderwijzer.

NIEUWE CURSUS

Enkele jaren geleden is gekozen voor een nieuwe cursus. Ruim dertig werkboeken zijn geproduceerd, geschreven door de staf van het RTC en Ghanese theologen met specialisatie in een bepaald onderwerp. De methode is nieuw in Ghana: De werkboeken geven informatie, vragen en opdrachten. Cursisten worden zo veel mogelijk zelf aan het werk gezet. Ze hebben deze methode hartelijk omhelsd en nemen enthousiast deel aan discussies, rollenspelen en andere werkvormen. Behalve voor catechisten wordt de cursus, in afgeslankte vorm, aangeboden aan ouderlingen, lekenpredikers, evangelisten en anderen. Om de cursus te voltooien moeten deelnemers gedurende twee jaar in totaal elf weken op het RTC doorbrengen of op een centrum dichtbij hun woonplaats. In de nieuwe opzet worden op het RTC predikanten opgeleid die de cursus dichtbij huis kunnen geven. Catechisten doorlopen alle werkboeken, de ouderlingen doen de kortste cursus van zeven werkboeken. De basiscursus van vier werkboeken wordt gebruikt voor volwassenencatechese.

De onderwerpen in de ruim dertig werkboeken zijn: kennis en uitleg van de Bijbel, preekkunde, ethiek, conflict-beheersing en groepswork, andere godsdiensten, liturgie, evangelisatie, kerkgeschiedenis en een zeker begrip van het bestuur van de kerk. Een ambitieuze opzet, maar we constateren dat de cursisten wanneer ze komen voor het laatste onderdeel, namelijk 'preken, een kerkdienst leiden en een Bijbelstudie opzetten', heel wat vaardigheden hebben aangeleerd.

Tijdens de training groeit een saamhorigheid die de cursisten in het veld verder helpt. Het feit dat al zo'n vijfhonderd catechisten overal in het land de cursus hebben voltooid en dat er op dit moment ongeveer duizend mensen de cursus volgen, betekent dat er een grote behoefte is aan vorming. Sommigen van de cursisten zijn jong, vaak met een middelbare schoolopleiding, andere cursisten zijn 'oud': gepensioneerde onderwijzers of boeren en marktvrouwen met niet meer dan een lagereschoolopleiding uit de jaren zestig, die om hun kleine gemeenschap te dienen zich aan de cursus wagen.

UITDAGING VOOR NEDERLAND

Wij vragen ons af of het Ghanese model ook een weg vooruit kan zijn in Nederland. Er wordt veel geschreven over het sluiten van kerkgebouwen en het fuseren van kerken. Mensen moeten van het ene dorp naar het andere, met wisselende locaties voor kerkdiensten. In Ghana heeft een predikant vaak tien tot vijftien kleine kerkjes onder zijn of haar hoede. Maar met behulp van de leken wordt bereikt dat ieder dorp zijn eigen plaats van samenkomst heeft.

Toen we jaren geleden in Engeland werkten, hadden de kerken daar gekozen voor het huidige Nederlandse model: één predikant voor meerdere dorpen, en zondags de kerk maar in één dorp open. Daar komt men van dat model terug. De kerk moet dichtbij de mensen blijven. Kan het Ghanese model ook in Nederland uitkomst bieden, waar veel gelovigen, die graag de kerk dienen, een betere ondergrond hebben voor een dergelijke toerusting? Het vraagt een omkering in denken die de kerk in Ghana heeft aangedurfd. Volgen wij?

➤ Kerk in Actie steunt het Ramseyer Trainingscentrum mede door de uitzending van Albert en Dineke Ferwerda. Ook u kunt dit doen door een bijdrage over te maken op rekening 456 t.n.v. Kerk in Actie o.v.v. projectnummer Z 009 440. Zie voor meer informatie hun weblog: albertendineke.waarbenjij.nu.

Het wonder van 15 cent

COLLECTE WERELDDIACONAAT
10 OKTOBER 2010

WWW.KERKINACTIE.NL/WERELDDIACONAAT

VOOR
GOEDE DOELLEN

**Kerk
in Actie**

Protestantse
Kerk